

Здабыткі, страты і перспектывы «Берагіні-2012»

Калена чацвёртае, апошняе

Традыцыйнаю разынкай «Берагіні», своеасаблівым святам на свяце фальклорнага мастацтва, да якога ўсе ўдзельнікі з адмысловым нахненнем рыхтаваліся і якога з нецярпеннем чакалі, стала «Рудабельскае Купалле» – свята сонца, агню, росквіту прыроды і ўрадлівасці зямлі.

Пачалося ўсё з падрыхтоўкі пад купальскія песні вяночкаў з васількоў і рамонкаў, бярозавых і дубовых галінак. Маляўнічае купальскае шэсце, упрыгожанае колам з вялікім кляновым вянком, расцягнулася па цэнтральнай вуліцы пасёлка амаль на палову кіламетра. Павольна рухаючыся па вуліцах Акцябрскага да купальскай лугавіны каля сажалкі, святочная калона, як магучая рака, убірала ў сябе шматлікія людскія раўчкі, запаўняючы мястэчка і наваколле веселасцю, музыкай і песнямі. Здавалася, што не засталася ніводнага аб'якавага жыхара – хто не далучыўся да шэсця, той выйшаў за брамку свайго двара паглядзець і павітаць берагінцаў.

На вялікім лузе паміж ракою Арэсай і сажалкай разгарнулася сапраўды грандыёзная дзея купальскага свята. У адпаведнасці з народнымі традыцыямі былі выкананыя ўсе элементы абраду, у тым ліку распальванне трох вогнішчаў, ваджэнне карагодаў, пусканне вяночкаў на вадку, скокі праз агонь. Гучалі купальскія песні, выконваліся народныя танцы, прэзентаваліся мясцовыя гульні. Дзеткі і моладзь без усялякага прымусу і кіраўніцтва дарослымі з вялікім задавальненнем і стараннем спявалі, танчылі, гулялі. Святы купальскі агонь аб'яднаў усіх прысутных – захавальнікаў вечных каштоўнасцяў народнай культуры. Містэрыю купальскага агню працягнулі маляўнічае фаер-шоў і начная фальклорная дыскатэка. Свята гуло, спявала, скакала амаль да світанку.

Чацвёрты заключны дзень берагінскіх імпрэзаў пачаўся з круглага стала з удзелам кіраўніцтва раёна, дзе былі выказаныя ўражанні (асабліва ад купальскага свята), прапановы, падзякі і пажаданні аргкамітэту фестывалю. Кандыдат культуралогіі Вячаслаў Калацаў падкрэсліў вялікую выхаваўчую і адукацыйную ролю праекта, на якім узрасло ўжо некалькі пакаленняў студэнтаў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Ён прапанаваў надаць праекту статус міжведамаснай дзяржаўнай праграмы і стварыць пры Інстытуце культуры Беларусі аддзел этнакультуры

нага выхавання і этнамастацкай адукацыі, які будзе працаваць як каардынатар фестывалю фальклорнага мастацтва. Выказалі словы ўдзячнасці і паднеслі падарункі аргкамітэту замежныя госці. Арт-дырэктар Палтаўскага нацыянальнага педагагічнага ўніверсітэта імя В.Г. Караленкі Глеб Кудрашоў прапанаваў стварыць музей «Берагіні». Мастацкі кіраўнік маскоўскага беларускага фальклорнага ансамбля «Кірмаш» Ірына Капчынская падзякавала Вячаславу Калацаў за супрацоўніцтва і дапамогу ў аднаўленні рэгіянальнага беларускага касцюма. Запрасілі берагінцаў у госці прадстаўнікі Пскоўшчыны і Ніжагародскага раёна. Кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт Санкт-Пецярбургскай дзяржаўнай акадэміі імя М.А. Рымскага-Корсакова Ірына Папова адзначыла дасягненні «Берагіні» ў справе адраджэння традыцыйнай культуры і выказала пажаданні больш шырокай трансляцыі гэтага вопыту праз сістэму ЮНЕСКА.

Старшыня Нацыянальнай камісіі па справах ЮНЕСКА Уладзімір Шчасны засяродзіў увагу на стратэгічнай ролі фестывалю як захавальніка традыцыйнай культуры Беларусі. Таму ёсць падстава: краіна далучылася да канвенцыі ЮНЕСКА па абароне нематэрыяльнай спадчыны ў 2005 годзе. Тэатралізацыя народнага мастацтва, якім паўсюдна займаюцца прафесійныя мастацкія калектывы, знішчае сапраўдныя скарбы нацыянальнай культуры.

Ірына Капчынская ўручае падарунак аргкамітэту фестывалю

Супраць гэтага знішчэння і накіраваная згаданая канвенцыя ЮНЕСКА. У Шчасны адзначыў, што толькі тут, у г.п. Акцябрскі, захоўваюцца эталоны традыцыйнай культуры. Таму неабходна ўсяляк берагчы «Берагіню» і адмовіцца ад запрашэння на фестываль і ў журы мэтраў прафесій-

ных ансамбляў і іх выканаўцаў, бо іх майстэрства тэатралізаванае і не з'яўляецца прыкладамі традыцыйнай культуры. Доктар філасофіі прафе-

сар Энгельс Дарашэвіч прапанаваў прыцягнуць недзяржаўныя крыніцы фінансавання. Ад прадстаўнікоў абласцей краіны прагучалі прапановы шукаць новыя нестандартныя падыходы, удасканаліваць сістэму фестывалю, выкарыстоўваць камп'ютарныя тэхналогіі для яго папулярнасці, рэкламы, укараняць адукацыйныя праграмы па вывучэнні традыцыйнай народнай культуры і інш.

Па выніках абмеркавання быў прыняты ліст з прапановамі да Міністэрства культуры.

Акрамя ўзнагародаў, прадугледжаных умовамі фестывалю, былі і адмысловыя, якімі, незалежна ад вынікаў кон-

ка» Вясейскай дзіцячай школы мастацтваў Слуцкага раёна; дзіцячы фальклорны калектыв «Праменьчыкі» Акцябрскай дзіцячай школы мастацтваў, настаўніца беларускай мовы і літаратуры, музычны кіраўнік заслужанага аматарскага калектыву Беларусі фальклорнага гурта Мётчанскага вучэбна-педагагічнага комплексу дзіцячы сад-сярэдня школа Барысаўскага раёна Антаніна Абрамовіч. Дыпломы і каштоўныя падарункі ад Беларускага фонду культуры атрымалі: навуковы і мастацкі кіраўнік «Берагіні» Мікола Козенка; раённы метадычны цэнтр народнай творчасці аддзела культуры Акцябрскага

року» (кіраўнік Зінаіда Крупская) Вілейскай гімназіі № 2; узорны фальклорны калектыв «Скарбоначка» (кіраўнік Эльміра Сухоцкая) Дэмбраўскага сельскага Дома фальклору і народных традыцыяў Шчучынскага раёна; узорны ансамбль «Верасок» (кіраўнік Уладзімір Чарнякоў) Хойніцкай дзіцячай школы мастацтваў; узорны фальклорны ансамбль «Цярэшкавы шчодрыкі» (кіраўнік Святлана Галавачэнка) Расветаўскага культурна-спартыўнага цэнтру Акцябрскага раёна.

Завяршаючы наш рэпартаж з сёмага Рэспубліканскага фестывалю фальклорнага мастацтва «Берагіня», хочацца пажадаць яму пачаслівага і доўгага жыцця, а таксама: пашырацца (асноўную дзейнасць перанесці ў рэгіёны); ўзмацніцца матэрыяльна (з усіх магчымых крыніцаў фінансавання); удасканалівацца арганізацыйна (удасканальваючы ўмовы конкурсаў, крытэрыі ацэнкі, склад журы); прапагандаваць сябе ўсімі магчымымі сродкамі.

Дзяржаўная значнасць фестывалю «Берагіня» яшчэ да канца не асэнсаваная ні шырокімі коламі грамадства, ні кіраўнікамі краіны. Ператварэнне фестывалю ў грамадскі рух «Берагіня» мусіць прынесці ў краіну новую хвалю адраджэння беларускай культуры, стратэгічныя ідэалы «Берагіні» стануць узорнай сістэмай жыцця беларусаў, паспрыяюць нацыянальнай бяспецы краіны.

Спецкар. «НГ»

Фота Наталі КУПРЭВІЧ

ПРАПАНОВЫ

ад спецыялістаў у галіне даследавання фальклору ў пастановачную частку рашэнняў Калегіі Міністэрства культуры Беларусі

«Стан і перспектывы выкладання традыцыйнай культуры ў Беларускім дзяржаўным універсітэце культуры і мастацтваў»

- Распрацаваць і зацвердзіць на ўзроўні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь дзяржаўную міжведамасную праграму этнакультурна-выхаваўчага напрамку «Традыцыйная культура і моладзь Беларусі» для ўстановаў культуры і адукацыі краіны.

- Пашырыць вопыт Стайкаўскай ДШМ і Гродзенскага каледжа мастацтваў на ўзвядзенні фальклору ў навучальны працэс навучальных устаноў культуры ўсіх узроўняў (ДШМ – каледж культуры – ВНУ) у іншых рэгіёнах.

- Увесці сектар па рабоце з традыцыйнай культурай і фальклорам ва Упраўленні ўстановаў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.

- Увесці навучанне на беларускіх народных духавых інструментах у вучэбны працэс навучальных устаноў культуры ўсіх узроўняў (ДШМ – каледж культуры – ВНУ).

- Адкрыць у БДУКіМ напрамі «Этнафоназнаўства», «Этнахарэаграфія», «Этнакасіямалогія» спецыяльнасці «Народная творчасць».

- Увесці з 2012/2013 навучальнага года на ўсіх факультэтах БДУКіМ за кошт курсаў па выбары дысцыпліны «Ахова нематэрыяльнай культурнай спадчыны і фальклору», «Этнасеміётыка культуры».

- Аднавіць майстэрню духавых народных інструментаў і фальклорна-практычны напрамак дзейнасці лабараторыі беларускіх народных інструментаў БДУКіМ з далучэннем 20-гадовага вопыту рэканструкцыі дуды (беларускай валынкі) Віктара Кульпіна.

- Стварыць у Інстытуце культуры Беларусі аддзел этнакультурнага выхавання і этнамастацкай адукацыі, які будзе працаваць як каардынатар ДМП «Традыцыйная культура і моладзь Беларусі», каардынатар уяўлення фальклору ў навучальны працэс на ўсіх узроўнях (ДШМ – каледж культуры – ВНУ), дырэкцыя фестывалю «Берагіня» (магчымыя кандыдатуры – Мікола Козенка).

г.п. Акцябрскі, 21–25 чэрвеня 2012 г.

Прапановы накіраваныя міністру культуры Рэспублікі Беларусь за подпісам 12-і вядучых спецыялістаў у галіне аховы і даследавання традыцыйнай культуры беларускага народа.